

das Wegen der Sache viel besser als die heutige Theorien treffen”.

Een der meest krachtige bewijsgronden voor de werkzaamheid van immaterieele factoren in het organisme zijn de handelingen der dieren. Dit nu brengt ons tot het tweede oude probleem, waarvan wij den omvang in de moderne biologische wetenschap willen overzien, n.l. de beteekenis van het psychische in het leven.

Inderdaad een oud probleem. Ouder nog dan onze eerste vraagstelling, daar immers in het ongeschoolde denken niet twee verklarings-principia van het leven tegenover elkander werden gesteld, maar leven en dood als elkaar tegengestelde begrippen bewust werden vereenzelvigd met de tegenstelling bezielde-ontzielde. Indrukwekkende primaire natuurvisie, intuïtief inzicht „vision directe” (14) gegeven met de beleving van 's menschen eigen zielsbestaan, door geen zwaarwichtige wetenschap te vernietigen.

De waarheid is niet altijd eenvoudig, al wil, met name de moderne wetenschap met haar onkritisch „Sparsamkeits-princip” (15) ons dit diets maken; de waarheid is niet eenvoudig, maar *evident*. Daarom, dat eenige grondgedachten bij elk mensch oprijzende in de aanschouwing van de wereld, wel tijdelijk door de wetenschap kunnen worden bestreden, maar om toch telkens ook door hare beoefenaars met steeds meerder klem van argumenten opnieuw te worden verdedigd.

Wel bewust van de gevaren, meen ik toch dat de officieele wetenschap goed zou doen meer dan tot dusver met deze onuitroeibare -denkbeelden van de menschheid rekening te houden en niets aan hare waardigheid zou afdoen door hare belangrijkste, niet technische uitspraken, aan de natuurlijke intuïtie te toetsen.

Doen wij dit, dan wenden wij ons zeker wel voor alles tot de denkbeelden en intuïtieve uitspraken van hen, wier geschriften voor ons evident getuigen, dat zij de Waarheid verkondigen. De H. Schrift spreekt zich met nadruk uit omtrent het bezielde zijn van alle levend schepsel, omtrent een zieleleven met name ook van het dier.

Moge de wetenschap alle zielsbestaan bij het levende organisme hebben willen loochenen en met de navolgers van